COMMERCE

PAPER–III

OCT–10/17

Signature of Invigilators

1. ....

2. ....

Roll No. ☐☐☐☐☐
(In figures as in Admit Card)

Roll. No. ....

....
(in words)

Name of the Areas/Section (if any).................

Time Allowed : 2-1/2 hours] **[Maximum Marks : 200**

Instructions for the Candidates

1. Write your Roll Number in the space provided on the top of this page.
2. Write name of your Elective/Section if any.
3. Answer to short answer/essay type questions are to be written in the space provided below each question or after the questions in test booklet itself. No additional sheets are to be used.
4. Read instructions given inside carefully.
5. Last page is attached at the end of the test booklet for rough work.
6. If you write your name or put any special mark on any part of the test booklet which may disclose in any way your identity, you will render yourself liable to disqualification.
7. Use of calculator or any other Electronics Devices is prohibited.
8. There is no negative marking.
9. You should return the test booklet to the invigilator at the end of the examination and should not carry any paper outside the examination hall.
10. In case of any discrepancy in Gujarati and English version of Questions the English version should be taken as final.

પરીક્ષાર્થીઓ માટે સૂચનાઓ :

૧. આ પૃષ્ઠના ઉપલા ભાગે આપેલી જગ્યામાં તમારી ક્રમાંક સંખ્યા (રોલ નંબર) લખો.
૨. તમે જે વિકલ્પનો ઉત્તર આપો તેનો સ્પષ્ટ નિર્દેશ કરો.
૩. ટૂંકનોંધ કે નિબંધ પ્રકારના પ્રશ્નોના ઉત્તર દરેક પ્રશ્નની નીચે આપેલી જગ્યામાં જ લખો. વધારાના કોઈ કાગળનો ઉપયોગ કરશો નહીં.
૪. અંદર આપેલી સૂચનાઓ ધ્યાનથી વાંચો.
૫. આ ઉત્તરપોથીમાં અંતે આપેલું પૃષ્ઠ કાચા કામ માટે છે.
૬. આ ઉત્તરપોથીમાં ક્યાંય પણ તમારી ઓળખ કરાવી દે એવી રીતે તમારું નામ કે કોઈ ચોક્કસ નિશાની કરી હશે તો તમને આ પરીક્ષા માટે ગેરલાયક ગણવામાં આવશે.
૭. કેલક્યુલેટર અથવા ઈલેક્ટ્રોનિક્સ સાધનોનો ઉપયોગ કરવો નહીં.
૮. નકારાત્મક ગુણાંક પદ્ધતિ નથી.
૯. પ્રશ્નપત્ર લખાઈ રહે એટલે આ ઉત્તરપોથી તમારા નિરીક્ષકને આપી દેવી. પરીક્ષાખંડની બહાર કોઈ પણ પ્રશ્નપત્ર લઈ જવું નહીં.
૧૦. પ્રશ્નપત્રના પ્રશ્નોમાં ગુજરાતી અને અંગ્રેજી ભાષાંતરમાં કોઈ વિસંગતિ જોવા મળશે તો અંગ્રેજી અર્થને જ માન્ય ગણવામાં આવશે.

FOR OFFICE USE ONLY
MARKS OBTAINED

Question Number	Marks Obtained	Question Number	Marks Obtained
1.		11.	
2.		12.	
3.		13.	
4.		14.	
5.		15.	
6.		16.	
7.		17.	
8.		18.	
9.		19.	
10.			

SEAL

Total Marks obtained ....

Signature of the co-ordinator ....

(Evaluation)

COMMERCE **વાણિજ્ય**

PAPER - III **પેપર - III**

Note : This paper contains *four* sections. You are required to attempt *all* of them.

નોંધ : આ પ્રશ્નપત્રમાં **ચાર** વિભાગો છે. બધા જ પ્રશ્નોના જવાબ આપવાના છે.

SECTION I (વિભાગ I)

Note : Choose any *one* elective from electives **1** to **5** and answer both the questions (Q. **1** and Q. **2**) of the same elective in **500** words. (2×20=40)

નોંધ : વિકલ્પ **૧** થી **૫** માંથી કોઈ એક વિકલ્પ પસંદ કરો અને તે જ વિકલ્પના બંને પ્રશ્નો (પ્રશ્ન **૧** અને **૨**) ના જવાબ **૫૦૦** શબ્દોમાં આપો. (૨×૨૦=૪૦)

Elective 1 (વિકલ્પ–૧)

(Accounting and Finance) (એકાઉન્ટીંગ અને નાણાકીય)

1. Discuss the process of setting Accounting standards in India. Also state the recent developments in setting of Accounting Standards in India, with reference to International Developments. State in brief the provisions for Accounting standard on 'Earnings Per Share'.
   ભારતમાં હિસાબી ધોરણો નક્કી કરવાની પ્રક્રિયા ચર્ચો. આંતરરાષ્ટ્રીય સંદર્ભમાં, ભારતમાં હિસાબી ધોરણોને નક્કી કરવામાં આવેલ તત્કાલીન ફેરફારો જણાવો. 'શેરદીઠ કમાણી' ના સંદર્ભે હિસાબી ધોરણોના જોગવાઈઓ સંક્ષિપ્તમાં જણાવો.

2. Discuss in detail the working of stock-exchange in India, with reference to NSE and OTCEI.
   'NSE' અને 'OTCEI' ના સંદર્ભમાં ભારતમાં શેર બજારની કામગીરી વિગતવાર ચર્ચો.

Elective 2 (વિકલ્પ–૨)

(Marketing) (માર્કેટીંગ/બજાર ક્રિયા)

1. Bring out the "Recent Trends in Marketing".
   માર્કેટીંગના ક્ષેત્રે આધુનિક પ્રવાહોની ચર્ચા કરો.

2. Write an illustrative note on "Social marketing in India" giving examples.
   ભારતમાં ''સમાજલક્ષી માર્કેટીંગ'' વિષે ઉદાહરણસહ સવિસ્તાર નોંધ લખો.

Elective 3 (વિકલ્પ–૩)

(Human Resource Management) (માનવ સંસાધન વ્યવસ્થા/સંચાલન)

1. Why is it important for a company to make its human resources into a competitive advantage ? How can HR professionals contribute in doing so ?
   કોઈપણ કંપની માટે પોતાના માનવ સંસાધન માટે હરિફાઈયુક્ત લાભની પરિસ્થિતિનું શું મહત્વ છે ? માનવ સંસાધન વિભાગના વ્યાવસાયિક સંચાલકો તેમાં કઈ રીતે ફાળો આપી શકે ?

2. What are the causes of Industrial dispute ? Explain the methods and mechanism to resolve industrial disputes.
ઔદ્યોગિક ઝઘડાના કારણો દર્શાવો. ઔદ્યોગિક ઝઘડાના નિવારણ માટેની પદ્ધતિઓ અને તંત્ર સમજાવો.

Elective 4 (વિકલ્પ–૪)

(International Business) (આંતરરાષ્ટ્રીય ધંધો)

1. Is it true to say that political risk and cultural differences are more important than economic and legal aspects in international businesses ?
એ શું કહેવું સાચુ છે કે આંતરરાષ્ટ્રીય ધંધાઓમાં રાજકીય જોખમ અને સાંસ્કૃતિક તફાવતો આર્થિક અને કાયદાકીય પાસાઓ કરતાં વધુ મહત્વના છે ?

2. Critically examine the future of WTO. Why has it failed in achieveing its objectives.
આંતરરાષ્ટ્રીય વ્યાપાર સંગઠન (WTO) ના ભાવિ અસ્તિત્વની ટીકાત્મક સમીક્ષા કરો. પોતાના ઉદ્દેશો પ્રાપ્ત કરવામાં તે શા માટે નિષ્ફળ રહ્યું છે ?

Elective 5 (વિકલ્પ–૫)

(Income-Tax Law and Tax Planning) (કરવેરા નિયમન અને કર આયોજન)

1. Explain the structure of computation of 'Taxable Income' and 'Tax Liability'. Discuss each item of this computation in a wholistic manner.
'કરપાત્ર આવક' અને 'કર જવાબદારી' ની ગણતરીનું માળખું સમજાવો. ગણતરીના દરેક મુદ્દાની/બાબતોની સર્વગ્રાહી ચર્ચા કરો.

2. Explain the taxation provisions of 'Partnership firm Assessed As such' and the partners thereof.
જે ભાગીદારી પેઢીની પેઢી તરીકે આકારણી થાય છે તેની તથા તેના ભાગીદારોની આકારણીના કરવેરાની જોગવાઈઓ સમજાવો.

Q. No. 1. ....

Q. No. 2. ....

SECTION II (વિભાગ II)

Note : Choose any *one* elective from elective **1** to **5** and answer all the questions (Q. **3** to Q. **5**) of the same elective in **300** words : (3×15=45)

નોંધ : વિકલ્પ **૧** થી **૫** માંથી કોઈ એક વિકલ્પ પસંદ કરો અને તે જ વિકલ્પના બધા જ પ્રશ્નો (પ્રશ્ન **૩** થી **૫**) ના જવાબ **300** શબ્દોમાં આપો. (૩×૧૫=૪૫)

Elective 1 (વિકલ્પ–૧)

(Accounting and Finance) (એકાઉન્ટીંગ અને નાણાંકીય)

3. Explain venture capital as a source of finance.
નાણા પ્રાપ્તિના સાધન તરીકે ''સાહસિક મૂડી'' નો ખ્યાલ સમજાવો.

4. Considering lease as a financing decision explain the method of evaluating lease decision from lessee's angle.
ભાડા પટ્ટે લેનારના દૃષ્ટિકોણથી ભાડા પટ્ટાની આવક, ''નાણાં પ્રાપ્તિ નિર્ણય'' ની પદ્ધતિ તરીકે મૂલ્યાંકન કરો.

5. State various categories of mutual funds and discuss the measures for evaluating performance of mutual funds.
મ્યુચ્યુઅલ ફંડની વિવિધ શ્રેણીઓ જણાવો અને તેની કામગીરીનું મૂલ્યાંકન કરવાનાં માપદંડોની ચર્ચા કરો.

Elective 2 (વિકલ્પ–૨)

(Marketing) (બજારક્રિયા/માર્કેટીંગ)

3. Explain the concept of Consumer Behaviour. Bring out the psychological influences of Consumer Behaviour.
ગ્રાહક વર્તણૂંકનો ખ્યાલ સમજાવો. ગ્રાહક વર્તણૂંકને અસર કરતાં માનસશાસ્ત્રીય પરિબળોની ચર્ચા કરો.

4. Clarify the concept of Price Discrimination. Explain various forms of Price Discrimination giving illustrations.
''કિંમત ભેદભાવનો ખ્યાલ'' સમજાવો. કિંમત ભેદભાવના વિવિધ સ્વરૂપો ઉદાહરણ સાથે સમજાવો.

5. "The services of the middle-men are inevitable in present marketing system." Discuss this statement with reference to the importance of the services of middlemen with reference to physical distribution.
''વર્તમાન માર્કેટિંગ પદ્ધતિમાં મધ્યસ્થીઓની સેવા અનિવાર્ય છે.'' ભૌતિક પેદાશોના વિતરણના સંદર્ભે આ વિધાનની ચર્ચા કરો.

Elective 3 (વિકલ્પ–૩)

(Human Resource Management) (માનવ સંસાધન વ્યવસ્થા/સંચાલન)

3. What do you understand by job analysis ? Discuss the uses of job analysis information.
'કાર્ય વિશ્લેષણ' વિષે તમારી સમજ શું છે ? કાર્ય વિશ્લેષણની માહિતીના ઉપયોગોની ચર્ચા કરો.

4. Distinguish between 'Training and Development'. Why training is an investment rather than expenditure ?
'તાલીમ અને વિકાસ' વચ્ચેનો તફાવત સ્પષ્ટ કરો. તાલીમ માટેનું ખર્ચ શા માટે 'રોકાણ' ગણવામાં આવે છે ?

5. What is labour welfare ? Describe its importance in relation to workers.
કર્મચારી કલ્યાણ એટલે શું ? કામદારોના સંદર્ભે તેની અગત્યતા વર્ણવો.

Elective 4 (વિકલ્પ–૪)

(International Business) (આંતરરાષ્ટ્રીય ધંધો)

3. In what way has SAARC strengthened the international economic strength of India ?
SAARC દેશોના સંગઠન ભારતની આંતરરાષ્ટ્રીય આર્થિક તાકાત મજબૂત કરવામાં કઈ રીતે મદદરૂપ થયું છે ?

4. How and why GATT has been transformed into WTO ?
'GATT' નું રૂપાંતર 'WTO' માં ક્યારે અને કેવી રીતે શા માટે થયું ?

5. Is it true that Foreign Institutional Investors have de-stabilizing effect on Indian Capital Market ?
શું એ કહેવું સાચું છે કે વિદેશી સંસ્થાકીય રોકાણકારો ભારતીય મૂડી બજારને અસ્થિર કરવા અસરકારક રહ્યા છે ?

Elective 5 (વિકલ્પ–૫)

(Income-Tax Law and Tax Planning) (કરવેરા નિયમન અને કર આયોજન)

3. Explain the charging section, conditions for residential status for different categories of assessees and incidence of tax with reference to residential status.
શુલ્ક અનુભાગ, કરદાતાની વિભિન્ન શ્રેણીઓ માટે નિવાસી પદની શરતો તથા નિવાસી પદના અનુસંધાનમાં કરભાર સમજાવો.

4. State the exceptions to the word 'Transfer' with reference to the head 'Capital gains'.
'મૂડી નફાના' શીર્ષક હેઠળ મિલકતની ફેરબદલીના અપવાદ જણાવો.

5. Discuss the provisions for deductibility of expenditure with reference to 'Scientific Research' and 'Payments otherwise than through Account-payee cheque/Bank draft'.
'વૈજ્ઞાનિક સંશોધન' તથા 'એકાઉન્ટ પેયી ચેક/બેંક ડ્રાફ્ટ દ્વારા ચૂકવણી' ના અનુસંધાનમાં ખર્ચની કપાત અંગેની જોગવાઈઓની ચર્ચા કરો.

Q. No. 3. ....

Q. No. 4. ....

Q. No. 5. ....

SECTION III (વિભાગ III)

Note : Answer the following questions in **50** words each. Attempt *all* questions (Q. **6** to Q. **14**) (9×10=90)

નોંધ : નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ **૫૦** શબ્દોમાં સુધી આપો. બધાજ પ્રશ્નોના જવાબ આપો. (પ્રશ્ન **૬** થી **૧૪**). (૯×૧૦=૯૦)

6. How does the government reduce the adverse impact of monopoly on consumers ?

ગ્રાહક પર થતી ઈજારાની ખરાબ અસરો સરકાર કેવી રીતે ઘટાડે છે ?

7. Give the formula and assumptions of Break-even Analysis.
સમતૂટ વિશ્લેષણનું સૂત્ર તથા તેના અનુમાનો દર્શાવો.

8. Bring out the major differences between laboratory experiment and field experiment.
પ્રયોગશાળાના પ્રયોગો અને ક્ષેત્રીય પ્રયોગો વચ્ચેના મહત્વના તફાવતો સ્પષ્ટ કરો.

9. Clarify meaning of the term “Organisation Development”.
‘વ્યવસ્થાતંત્રીય વિકાસ’ નો અર્થ સ્પષ્ટ કરો.

10. Explain the “Buying Decision Process” of a high-involvement product purchased by you.
આપે ખરીદેલી તદ્દન નવી પેદાશ (ઉચ્ચ સમાવિષ્ટ) ના સંદર્ભે ખરીદ નિર્ણય પ્રક્રિયા સમજાવો.

11. State the formula and assumptions of NPV.
'ચોખ્ખું વર્તમાન મૂલ્ય' નું સૂત્ર તથા અનુમાન જણાવો.

12. What is job description ? What are its contents ?
કાર્ય વર્ણન એટલે શું ? તેનું વિષયવસ્તુ સ્પષ્ટ કરો.

13. Critically examine the role and contribution of NABARD in the growth and development of rural India.
ભારતીય ગ્રામીણ વિસ્તારના વૃદ્ધિ અને વિકાસમાં નાબાર્ડ (NABARD) સંસ્થાની ભૂમિકા અને ફાળાની ટીકાત્મક તપાસ કરો.

14. Describe the concept of international business. How is it different from international trade ?
આંતરરાષ્ટ્રીય ધંધો/બિઝનેસનો ખ્યાલ વર્ણવો. આંતરરાષ્ટ્રીય વેપાર કરતાં તે કઈ રીતે જુદો પડે છે ?

SECTION IV (વિભાગ IV)

Read the following paragraph and answer the questions (Q. **15** to Q. **19**) given below in **30** words each. (5×5=25)

નીચેનો પેરેગ્રાફ/ફકરો વાંચી તેની નીચે દર્શાવેલ પ્રશ્ન ૧૫ થી ૧૯ ના જવાબો/ઉત્તરો ૩૦ શબ્દોમાં લખો. (૫×૫=૨૫)

In a service industry like banking, the quality of customer service acquires crucial significance in the context of sustained business growth. In the case of a plant/factory engaged in the production of tangible goods, production of finished goods and consumption by the ultimate buyer takes place with a time lag. Hence, 'after sale service', takes care of customer service in such type of industries, But in service industry like banking, the production of intangible goods and consumption by the ultimate buyer takes place without a time lag. Hence, 'after sales service take care of customer service in such' types of industries. Hence, the quality of services rendered by a bank has significant bearing on the psyche of the customers.

The relationship between a bank and its customer is not a one time, transitory relationship, but a relatively permanent and enduring one. Due to these inherent characteristics of the banking industry, a prompt and efficient customer service is very strategic for the success of the industry. As a sequel to market diversification and deregulation as a part of financial sector reforms, the banking industry has been exposed to a fiercely competitive environment epitomized by the emergence of a buyers' market. The gradual entry of private and foreign banks into Indian banking industry has transformed the hitherto protected and regulated banking environment to a liberalised and highly competitive one. In this changed banking scenario, the importance and significance of the customers have increased manifold. The dictum 'a bank exists because of its customers' has become more pronounced and relevant in the present context. Banks have to devise suitable systems and mechanism to satisfy the needs and expectations of various segments of customers for their survival.

ટકાઉ ધંધાકીય વિકાસના સંદર્ભે બેંકિંગ જેવા સેવા ક્ષેત્રના ઉદ્યોગમાં ગુણવત્તાયુક્ત ગ્રાહક સેવા સૌથી મહત્વનું સ્થાન પ્રાપ્ત કરે છે. પ્લાંટ/ફેક્ટરીના ઉદાહરણમાં કે જે ભૌતિક પેદાશોના ઉત્પાદનમાં રોકાયેલ છે, જેનું ભૌતિક પેદાશનું ઉત્પાદન અને છેલ્લા ગ્રાહક દ્વારા તે ઉપભોગ કરવા વચ્ચે સમયગાળો રહે છે. તેથી આ પ્રકારના ઉદ્યોગમાં ''વેચાણ પછીની ગ્રાહક સેવાઓ'' ની કાળજી લેવાની થાય છે. પરંતુ બેંકિંગ સેવા જેવા ઉદ્યોગમાં અમૂર્ત પેદાશોનું ઉત્પાદન અને છેલ્લા ગ્રાહક દ્વારા તેનો ઉપભોગ તુરત જ થાય છે. તેથી બેંકો દ્વારા અપાયેલી સેવાઓની ગુણવત્તાની ગ્રાહકના માનસ પર નોંધપાત્ર અસર થાય છે.

બેંકો અને તેના ગ્રાહકો વચ્ચેનો સંબંધ કોઈ એક સમય અને વચગાળાનો નથી. પરંતુ આ સરખામણી કાયમી અને લાંબા સમયની હોય છે. બેંકિંગ ઈન્ડસ્ટ્રી/ઉદ્યોગની સફળતા માટે આ આંતરિક લાક્ષણિકતાઓને કારણે ઝડપી અને કાર્યક્ષમ ગ્રાહક સેવા ઘણી જ વ્યુહાત્મક સાબિત થાય છે. નાણાકીય ક્ષેત્રના સુધારાઓના પરિણામે બજાર વિવિધકરણ અને નિયંત્રણોમાં ઘટાડાને કારણે બેંકિંગ ઈન્ડસ્ટ્રી/ઉદ્યોગ માટે હવે આક્રમક હરિફાઈનું વાતાવરણ ખુલ્લું થયું છે. જે ખરીદનારાઓના બજારોના ઉદ્‌ભવનું સૌથી અગત્યનું પરિણામ છે. ભારતીય બેંકિંગ ઈન્ડસ્ટ્રી/ઉદ્યોગમાં ખાનગી અને વિદેશી બેંકોના ક્રમશઃ આગમનને કારણે તેના અત્યાર સુધીના રક્ષિત અને નિયંત્રિત બેંકિંગ પર્યાવરણને ઉદાર અને હરિફાઈયુક્ત વાતાવરણમાં પરિવર્તિત કર્યું છે. આ પરિવર્તિત બેંકિંગ ક્ષેત્રના દૃશ્યમાં ગ્રાહકોનું મહત્વ અનેકગણું વધ્યું છે. વર્તમાન સમયમાં ''બેંકો તેના ગ્રાહકોના કારણે અસ્તિત્વ ધરાવે છે.'' એ ઉક્તિ હવે વધુ યોગ્ય બની છે. બેંકોએ પોતાના અસ્તિત્વ માટે ગ્રાહકોના વિવિધ વિભાગોની જરૂરિયાત અને અપેક્ષાઓ સંતોષવા માટેની યોગ્ય પદ્ધતિ અને તંત્રો વિકસાવવાની જરૂર પડશે.

15. Why is quality of a customer service important for banking industry ?
બેંકિંગ ઉદ્યોગમાં ગુણવત્તા સભર ગ્રાહક સેવાનું શું મહત્વ છે ?

16. What is the major difference between customer service for tangible goods and non-tangible goods ?
ભૌતિક પેદાશો અને અભૌતિક પેદાશોની ગ્રાહક સેવામાં મહત્વના કયા મુખ્ય તફાવતો જોવા મળે છે ?

17. What is the nature of relationship between a bank and its customer ?
બેંક અને તેના ગ્રાહક વચ્ચેના સંબંધોનું સ્વરૂપ કેવું હોય છે ?

18. What type of banking markets has emerged due to deregulation of the financial sector in India ?
ભારતમાં નાણાંકીય ક્ષેત્રના નિયમનોથી મુક્ત કરવાના કારણોસર બેંકિંગમાં કયા પ્રકારના બજારોનો ઉદભવ થયો છે ?

19. What should the banks do to improve customer services ?
વધુ સારી ગ્રાહક સેવાઓ સુધારવા અંગે બેંકોએ શું કરવું જોઈએ ?

ROUGH WORK

SEAL